

BIBLIOTECA SCRITORILOR: CAZUL BIBLIOTECII MUNICIPALE „B.P. HASDEU”

*Maria PILCHIN,
scriitoare*

Rezumat: Termenul de bibliotecă și bibliotecar au devenit în ultimul timp într-atât de elastici, încât înglobează o multitudine de specializări ale activității umane. Venim cu o abordare aplicată la domeniul literar din spațiul nostru, cu o sinteză axată pe politicile culturale ale bibliotecii în domeniul scrisului. De la debutanți la scriitorii afirmați, de la scriitorul angajat și integrat în echipa rețelei de biblioteci la scriitorul invitat în cadrul programelor – toate aceste aspecte configurează o eficientă colaborare cu breasla scriitoricească. Importanța scriitorului în biblioteca cetății, impactul operei și activității lui asupra utilizatorului de bibliotecă – iată finalitatea acestui studiu.

Cuvinte-cheie: bibliotecă, scriitorul-bibliotecar, bibliografie, cultura literară.

Abstract: The term of library and librarian has recently become so resilient that it encompasses a multitude of specializations in human activity. We come up with an applied approach to the literary field in our space, with a synthesis focused on the cultural policies of the library in the field of writing. From beginners to established writers, from the writer hired and integrated into the library network team to the guest writer in the programs – all of these aspects make for an effective collaboration with the writing guild. The investigation of the writer's importance in the library of a city, of the impact of his work and activity on the library user – this is the purpose of this study.

Keywords: library, writer-librarian, bibliography, literary culture.

INTRODUCERE

Bibliotecarul de astăzi a acceptat demult așezarea într-o lume a învățării continue și a reinventării constante. Vocația de scriitor nu lipsește și ea din peisajul breslei. Și acesta contribuie din plin la fasonarea opiniei comunitare cu privire la biblioteca publică. Activitatea lor prolifică în domeniul biblioteconomic (exemple avem suficiente: J.W. Goethe, J.L. Borges, I. Bunin, A. Soljenițin, B.P. Hasdeu, M. Eminescu, L. Blaga etc.) e deja o tradiție care nu

poate fi ignorată. Ei contribuie la înlăturarea prejudecății că scriitorii sunt acei exemplari campioni ai inutilului în sens social și economic. Dacă obiectul lecturii e mereu textul, cartea, indiferent de format, atunci subiectul care produce acest obiect este scriitorul. Dar cel din urmă nu produce doar texte, există și alte activități care țin de scriitor.

Biblioteca publică este un spațiu (un al treilea spațiu) în care scriitorul a fost mereu prezent. Lectura intimă, realizată acasă și lectura educațională, făcută la școală, la universitate etc. este completată de evenimentele publice organizate de cele mai multe ori la bibliotecă. Scriitorul este tentat mereu de lumea rafturilor cu volume și devine și el o tentație pentru cei care vin să beneficieze de ea. Autor de texte și cărți, el a fost și este mereu obiectul și, totodată, subiectul unor evenimente de bibliotecă. Lansările și prezentările de carte (offline și online), întâlnirea cu scriitorul în cadrul programelor și serviciilor de lectură, interviurile, concursurile literare, cluburile de lectură, atelierele de creative writing etc. – toate acestea au constituit o lume a cărții și a autorului ei. Cultura și educația lecturii țin în mod nemijlocit de instituția scriitorului. Care sunt formele în care este acesta prezent în bibliotecă, care sunt funcțiile acestei prezențe în cadrul proiectelor de promovare și de cultivare a competențelor de lectură? Cine este scriitorul în sens social, economic și cultural? Care este misiunea bibliotecii în elaborarea politicilor culturale ale organizației infodocumentare, în particular, și a comunității, în general? Cum este menținută de către bibliotecă prezența și cum este sporit impactul scriitorului într-o societate digitală? Cine sunt scriitorii care trec pragul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”?

SCRIITORUL DE PE RAFT

Biblioteca este un spațiu fizic și, totodată, un spațiu imaginar și mental în care se produc evenimente literare care vin să valorifice colecția de carte a instituției. Prezentările și expozițiile de carte (în ultimul timp, tot mai inedite și mai puțin tradiționale) sunt anume acele acțiuni care vin spre raftul de literatură și îl scot în față. Bibliotecarii planifică diverse activități legate de aniversări ale scriitorilor, de diferite sărbători și zile internaționale dedicate literaturii, lecturii, culturii etc. De obicei, vorbim despre autorii clasici sau despre contemporanii care nu pot fi invitați nemijlocit la bibliotecă (distanța, limita resurselor financiare etc.)

SCRIITORUL INVITAT

În ultimii doi ani, pragul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, invitați în cadrul diferitor evenimente, l-au trecut mai mulți scriitori importanți: Ana Blandiana, Vladimir Beșleagă, Simona Antonescu, Eugen Lungu, Arcadie Suceveanu, Nicolae Dabija, Iacob Florea, Emilian Galaicu-Păun, Iulian Ciocan, Adrian G. Romila, Claudia Partole, Tatiana Țibuleac, Nicolae Spătaru, Mihai Ștefan Poiată, Antonina Sârbu, Mihaela Perciun, Vlad Grecu, Marcel Gherman, Cătălin Ungureanu, Ioana Isac ș.a. Să nu uităm și de tinerii deținători ai Premiilor BM „B.P. Hasdeu” pentru debut în literatură: poezie – Veronica Ștefăneț, Lena Chilari, Dumitru Fanfarov, Artiom Oleacu și Dan Negară; proză – Valentina Șcerbani, Ionela Hadârcă, Nicoleta Negrescu; critică și eseu – Constantin Tonu, Oxana Gherman, Dorina Khalil-Butucioc.

SCRIITORUL ANGAJAT

Biblioteca, ca edificiu monumental al ideii de carte, este locul ideal în care se poate regăsi un scriitor. Așa cum nu există nicio organizație în care fișa postului să fie rezervată acestei profesii. Nici măcar la Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova, scriitorii nu sunt angajați în calitate de scriitori, ci de președinți, vicepreședinți, directori de programe sau de proiecte, secretari etc. Nomenclatorul profesiilor vine cu o informație confuză în acest sens. Or, nu există profesia de scriitor în nomenclatorul profesiunilor. Astfel, putem explica de ce scriitorii sunt în mare parte fie pedagogi, fie jurnaliști, fie bibliotecari, lista putând continua.

Unde te angajezi în calitate de poet? Și ce salariu i se cuvine poetului? Scriitorului? Că prozatorul lipsește! Poetul nu e scriitor și el? Dar colaboratorul literar? Cu cine colaborează acesta? Grupa minoră se referă la vârstă sau valoare? Cine e asimilatul și cine e scriitorul? Cine e scriitorul de vagoane?!

Onorariile derizorii, interesul scăzut pentru cartea de pe raftul librăriilor fac din scriitor un etern căutător de serviciu. Scriitorii

Un scriitor-bibliotecar, mai ales unul implicat în sfera conceptualizării și a responsabilității decizionale, unul a cărui fișă a postului presupune activități de conducere, coordonare și supervizare, realizează, cu siguranță, un transfer de imagine dinspre activitatea sa literară înspre cea bibliotecărească. Este autoritatea maestrului, a artistului care nu poate fi deloc ignorată.

Clasificatorul ocupațiilor (profesiilor, funcțiilor) din Republica Moldova	Clasificarea ocupațiilor din România
Grupa minoră 264 – Autori, jurnaliști și lingviști	Grupa de bază 2641 , din care fac parte:
Autorii, jurnaliștii și lingviștii concep și creează lucrări literare, interpretează și comunică știrile și informațiile publice prin intermediul mass-mediei și traduc sau interpretează dintr-o limbă în alta.	Grupa majoră 2 – Specialiști în diverse domenii de activitate
Grupa de bază 2641 –Autori și asimilați	Subgrupa majoră 26 – Specialiști în domeniul juridic, social și cultural
Autorii și asimilații acestora planifică, cercetează și scriu cărți, scenarii, piese de teatru, eseuri, discursuri, manuale, specificații și alte articole nonjurnalistice (cu excepția materialelor pentru ziare, reviste și periodice) pentru publicare sau prezentare.	Grupa minoră 264 – Autori, jurnaliști și lingviști
Codul categoriei funcției	Autorii și asimilații acestora planifică, cercetează și scriu cărți, scenarii, piese de teatru, eseuri, discursuri, manuale, specificații și alte articole nonjurnalistice (cu excepția materialelor pentru ziare, reviste și periodice) pentru publicare sau prezentare.
264101 Colaborator literar 2	Corespondenta ISCO 08:
264102 Poet 2	2641 – Authors and related writers
264103 Scriitor 2	264102 Scriitor
	432320 Scriitor vagoane

mereu sunt în căutarea unui loc de muncă. Unii îl găsesc, alții – mai greu...

Scriitorul angajat face parte din echipa bibliotecii. Pentru a contura mai bine figura scriitorului-bibliotecar, este nevoie să menționăm că angajarea lui e mereu binevenită și de impact pentru calitatea și valoarea ofertei de bibliotecă. Un scriitor-bibliotecar, mai ales unul implicat în sfera conceptualizării și a responsabilității decizionale, unul a cărui fișă a postului presupune activități de conducere, coordonare și supervizare, realizează, cu siguranță, un transfer de imagine dinspre activitatea sa literară înspre cea bibliotecărească. Este autoritatea maestrului, a artistului care nu poate fi deloc ignorată.

Evenimentele organizate de către scriitorii angajați poartă pecetea personalității lor. Erudiția creatorului este transpusă în managementul organizațional. Cultura lui personală influențează cultura instituțională. Valorile lui devin valorile echipei.

Uneori scriitorul-bibliotecar face opinie separată în economia de idei și concepte generate de către echipa întregii rețele, venind cu reacții inverse lipsite de complezență – o situație firească și chiar necesară. Este mereu nevoie de un „avocat al diavolului”, și dacă scriitorul se poziționează astfel în anumite circumstanțe, și dacă critica lui este constructivă, este chiar un util gest de curaj într-ale comunicării organizaționale. Avem în vedere concursurile literare și de promovare a lecturii, discuțiile polemice și în contradictoriu asupra unor prezentări sau cărți înaintate juriului.

Acuzat de individualism, acesta este individul exemplar, așa cum egoul lui adesea acutizat generează ideile și conceptele care îl scot din rând și îl fac un etern luptător cu (dez)ordinea socială. El mănuiește cu dexteritate ironia, este un bun observator al moravurilor și aparențelor comunitare, știe să combine empatia cu zeflemeaua, insistă pe valorile înalte, dând dovadă de o înaltă conștiință axiologică. Nonconformiștii incurabili ai unei instituții – iată cine sunt scriitorii. Și trebuie să ai mult curaj managerial și perspicacitate umană în decizia de a-i angaja. Riscul însă merită să fie asumat.

Nu există ființe mai visătoare, mai naive și care să se lase înșelate cu ușurință precum scriitorii. Nu lipsesc himerele și visele lor de artist, care suferă de rutina și deșertăciunea birocrăției bibliotecărești. Există zile în care spleenul și disperarea îi cuprind ființa, iar negarea și critica incisivă îi copleșesc în totalitate. Biblioteca i se pare strămtă, biroul îl încorsetează. Este nevoia stringentă a unor zile de creație, de haos artistic. Apoi intervine aflusul. E acalmia revenirii la activitățile cotidiene. Dar anume aici sunt ascunse abilitățile lui creative, capacitatea de a risca, de a inova, de a experimenta. Opera lui este într-o devenire continuă, stare dialectică transmisă și activității de bibliotecă. Or, ne referim la personalități cu o cultură rotundă.

Cărțile de pe raftul bibliotecii îl domină, îi induc acea contemplare și frustrare a Marilor Cărți ale lumii, ceea ce mereu îl face să întârzie cu publicarea propriilor volume cât de mult poate. Biblioteca e însă acel spațiu prietenos literaturii și scriitorului, susținând financiar existența fizică a omului de litere, creându-i,

Nonconformiștii incurabili ai unei instituții – iată cine sunt scriitorii. Și trebuie să ai mult curaj managerial și perspicacitate umană în decizia de a-i angaja. Riscul însă merită să fie asumat.

totodată, un confort ideatic și artistic prin profilul ei apropiat de tot ce înseamnă cultură și creație.

Din interiorul bibliotecii, scriitorul angajat contribuie la mișcarea înaintea literaturii. În calitate de bibliotecar, de generator, de facilitator, promotor cultural și de om al cuvântului, el lucrează la edificarea ierarhiei imaginare a valorilor artistice.

Aici am veni cu o precizare. Vorbim despre scriitorii-bibliotecari, cei care practică un gen literar anume: poezie, proză, dramaturgie, critică, eseu, istorie literară, publicistică, traducere etc. Sunt cei care au îmbrățișat un gen literar, dar și cei care s-au afirmat în mai multe genuri. Unii dintre ei sunt scriitori cu volume apreciate de critici, premiate, autori cu importante distincții. Am numi aici pe Dumitru Crudu, Vitalie Răileanu, Alexandru Vakulovski, Moni Stănilă, Elena Prus, Nicolae Spătaru, Ivan Pilchin, Nadejda

Biblioteca e însă acel spațiu prietenos literaturii și scriitorului, susținând financiar existența fizică a omului de litere, creându-i, totodată, un confort ideatic și artistic prin profilul ei apropiat de tot ce înseamnă cultură și creație.

Ivanov, Miroslava Metleava, Victoria Fonari, Raisa Rogac, Elena Taragan, subsemnata ș.a. Cu regret, ne amintim de activitatea prolifică a scriitorului Vlad Pohilă (om al cuvântului, om al culturii), a cărui impact este mai mult decât vizibil.

Nu vom ignora și pe autorii-cercetători, autori de studii, ghiduri, biobibliografii, culegeri de articole, manua-

le etc. din domeniul biblioteconomic și nu numai: dr. conf. Lidia Kulikovski, dr. Mariana Harjevschi, dr. hab. Nelly Țurcan, dr. hab. Elena Ungureanu, Ivan Pilchin etc. De un real impact sunt biobibliografiile unor scriitori, care au apărut sub îngrijirea dnei dr. Lidia Kulikovski, director Studii și inovații la BM „B.P. Hasdeu”, ajutată mereu de Claudia Tricolici, un minunat bibliograf al echipei BM.

CONCLUZIE

Există o comunitate de scriitori-edificatori de cultură și cunoaștere la BM. Atunci când ne referim la scriitori, materia este atât de bogată, încât devin posibile tot felul de abordări. Un lucru este cert: admirația nu poate lipsi din acest demers. Importanța unei instituții din domeniul culturii nu se măsoară prin numărul de scriitori angajați, dar aceștia cu certitudine îi sporesc valoarea, așa cum ei animează forfota creativă a ofertei de bibliotecă,

transformă comisiile și jurizările în adevărate consilii scriitoricești cu bibliotecarii. E de remarcat și de valorificat capacitatea lor de a depăși nivelul de șezătoare literară al unor evenimente. Pe lângă paginile elogioase pe care le scriu adesea la adresa bibliotecii, asemenea caligrafilor sau tiparnicilor din mănăstirile medievale, ei știu să realizeze obiective culturale înalte, cu posibilități financiare modeste, dar cu multă forță inovativă. Organizând manifestări culturale de anvergură, ei sunt resursele culturale ale bibliotecii și valorile ei literare de luat în seamă. Nu sunt de ignorat nici bârfele de cafenea literară, cancanurile, anecdotele și orgoliile scriitoricești. Toate există, căci nu pot să nu existe, făcând parte din ceea ce este o comunitate de scriitori.

Aici survin câteva întrebări retorice. Activitatea bibliotecărească a acestora va intra oare în biografia lor de creație? Calitatea lor de promotori culturali va face oare parte din parcursul lor artistic? Cu siguranță, da! Activitatea de bibliotecă devine o a doua natură a scriitorului din echipa instituției infodocumentare. Și, în acest sens, el este un exponent expresiv al breslei bibliotecărești. El contribuie la construirea imaginii culturale a BM, în particular, și la cea a Chișinăului, în general. Proporțiile pot fi extinse și asupra întregului spațiu al literaturii române.

Aceasta am vrut să semnalăm încă o dată: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” este un spațiu favorabil oamenilor, cărților și ideilor. Avem o comunitate de scriitori care conlucrează reușit cu breasla bibliotecarilor în realizarea unor fapte de cultură. Trebuie să evidențiem vitalitatea spirituală a bibliotecii în sensul creării unui climat propice pentru activitatea omului de litere. Ținem să subliniem – într-o lume care resimte tot mai mult presiunea informației și a unei stringente nevoi de comunicare, doar astfel vom putea dura ca instituție și ca profesiune: prin flexibilitate și valoare! Cu spiritul bibliotecii în sânge, cu acțiuni reale și de impact.